

- Pan-European University Apeiron • Faculty for Business Economics •
  - EDASOL - Series on International scientific conferences on economic development and standard of living •
  - Adress: Pere Krece 13, 78000 Banja Luka, Bosnia and Herzegovina (RS) •
  - Email: edasol@apeiron-edu.eu • Web: www.edasol-au.com • Tel: +387 (0)51 247 974 •
-

**X. MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O
EKONOMSKOM RAZVOJU I ŽIVOTNOM STANDARDU
"EDASOL 2020"**

UVODNI GOVOR

*****

Datum   **Petak, 13. novembar 2020.**

Vrijeme: **10:00 – 11:40**

Mjesto: **On line – „Zoom sastanak“**

*****

Banja Luka, 13.novembar 2020.

Poštovani učesnici naučnog skupa,

Dopustite mi da prije uvodnih referata, kao ekonomista koji se bavi pitanjima ekonomskog razvoja, dam kratki skromni osvrt na ključne činjenice i moguća predviđanja u odnosu na ekonomsku krizu izazvanu pandemijom covid-19:

Činjenice:

- (1) Zaustavljeni ili su usporeni procesi globalizacije u svijetu, uključujući i ekonomsku globalizaciju lokalnih i regionalnih ekonomija;
- (2) Prekinuti su lanci snabdijevanja u nizu pogođenih industrija kao što su ugostiteljstvo, turizam, avio-saobraćaj, transport i drugim;
- (3) Globalni lanci snabdijevanja su se počeli ograničavati i sužavati, gdje god je to moguće, na lokalne izvore i resurse snabdijevanja;
- (4) Smanjena ili u potpunosti je prekinuta potražnja za određenim dobrima;
- (5) Zaustavljeni ili smanjeni su kapaciteti proizvodnih procesa u velikom broju pogođenih industrija, radnici su ostali bez primanja i bez posla, smanjuje se kapacitet individualne potrošnje i životni standard opada;
- (6) GDP na svjetskom nivou do kraja 2020. pad od 8,5% (optimistična prognoza), odnosno 9,6% (pesimistična prognoza). Ovo nam govori da je na sceni već produžena recesija odnosno u 2021. godini ulazimo u veliku depresiju svjetske ekonomije;
- (7) U Bosni i Hercegovini u 2020. ekonomija će pasti preko od 5% GDP-a, što predstavlja dobar prosjek u odnosu na predviđanja svjetskog ekonomskog pada. U prvom kvartalu 2020. došlo je do rasta GDP od 2,2%, dok je u drugom kvartalu 2020. pad GDP izrazit i iznosi 9,3%. Pad industrijske proizvodnje je 3,7%. Inflacija je -1,5% (deflacija). Pokrivenost uvoza izvozom iznosi 61%. U avgustu 2020. nezaposlenost je u odnosu na 2019. porasla za 4,6% odnosno ukupan broj nezaposlenih iznosi 427.593. Slično je i u ostalim ekonomijama Jugositočne Evrope;

- (8) Potražnja je porasla u IT industriji i uslugama baziranim na e-commerce ponudi. Tražnja raste i u sektorima medicinske i farmaceutske industrije, što naravno nije dovoljno za supstituciju gubitka potražnje u prethodno navedenim pogodnim tržištima;
- (9) Procjene medicinskih stručnjaka i svjetskih epidemiologa je da će pandemija trajati najmanje 2 godine, tj. optimistična prognoza kraja pandemije je proljeće 2022.godine;
- (10) Ekonomski stručnjaci predviđaju recesijsku krizu u trajanju od 5-7 godina, što znači da države moraju biti spremne za ovu krizu i vršiti restrukturiranje funkcionisanja društveno-ekonomskog sistema;

P r i j e d l o z i :

- (11) Donošenje sveobuhvatnog nacionalnog plana i programa oporavka države nakon pandemije covid 19 za period od 5-7 godina;
- (12) Fokus zemalja treba biti na vlastitim izvorima za stvaranje nove vrijednosti i uspostavljanje što kraćih lanaca snabdijevanja na nivou nacionalne privrede odnosno na nivou zona slobodne trgovine;
- (13) Stvaranje dodatnih oblika potražnje u zemlji i usmjeravanje pažnje domaćih privrednika na supstituciju potražnje iz uvoza većim obimom domaće ponude;
- (14) Smanjenje budžetske potrošnje i administracije, ali i povećanje javnih investicija;
- (15) Veća izdvajanja države u savremene oblike obrazovanja, nauku, tehnologiju i istraživanje;
- (16) Osiguranje vlastite opskrbe hranom na strani domaće ponude koja će zadovoljiti u cjelosti domaću potražnju. Subvencionisanje poljoprivrede i prehrambene industrije radi stvaranja uslova pune konkurentnosti;
- (17) Povećanje ulaganja u razvoj IT infrastrukture, edukacija IT kadrova i stvaranje IT habova;

(18) Akceleracija sistemskog povezivanja dijaspora sa zemljama porijekla radi oporavka država i njihovog društveno-ekonomskog razvoja, uključujući i povratak dijaspora u zemlje porijekla.

Poštovani učesnici, nadam se da će ovaj moj osvrt sa prijedlozima biti upućen na prave adrese donosilaca odluka na nivou nacionalnih privreda i da ćemo u narednim godinama svjedočiti vidnom oporavku naših ekonomija.

Zahvaljujem Vam na pažnji

Prof.dr Sanel Jakupović
Dekan Fakulteta poslovne ekonomije
Redovni profesor razvojne ekonomije